

Handreiking tot samenwerking tussen vrijwillige ouderenadviseurs en beroeps ouderenadviseurs in Gelderland

Aanleiding en doelstelling

De vraag naar ouderenadviseurs neemt toe. Dit komt o.a. door de invoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning en doordat steeds meer ouderen langer zelfstandig blijven wonen. Om aan de groeiende vraag tegemoet te kunnen komen is het belangrijk dat vrijwillige ouderenadviseurs (voa's) en beroeps ouderenadviseurs goed en aanvullend met elkaar samenwerken. Op dit moment zijn in de provincie Gelderland 250 voa's en 100 beroeps actief. Vanuit diverse partijen is er behoefte aan duidelijkheid over de samenwerking tussen de voa en beroeps. Met deze praktische notitie wil de Projectgroep Ouderenadvisering Gelderland duidelijkheid bieden en de samenwerking bevorderen. Deze handreiking kan gebruikt worden door ouderenadviseurs, samenwerkingsorganisaties en gemeenten.

Ouderenadviseur: vrijwillig of beroeps

- De beroeps werkt vanuit een welzijnsorganisatie of vanuit een gemeente
- Een vrijwillige ouderenadviseur is werkzaam vanuit de ouderenbonden

Uitgangspunt van samenwerking is wederzijds respect waarbij iedere discipline de eigen grenzen kent en daarbij respecteert dat er, bij gelijkwaardigheid in omgang, verschillen bestaan in uitvoeringstaken, deskundigheid en verantwoording.

Het uitgangspunt is altijd de hulpvraag van de oudere.

Wederzijdse doorverwijzing

Als een voa voor vragen en problemen van ouderen komt te staan, die zij naar haar mening niet goed of onvoldoende kan behandelen, kan zij een beroeps inschakelen. Consultatie van de beroeps door de voa's is van belang, wanneer de voa's geconfronteerd worden met complexe (vooral immateriële) zaken en/of met sociale/relatiele probleemsituaties. Van de andere kant kunnen beroeps verwijzen naar de voa's, die voor veel mensen laagdrempeliger zijn en specifieke kennis en ervaring hebben opgedaan op praktische terreinen.

Over het algemeen wordt er van uitgegaan dat voa's eenvoudige vragen van ouderen behandelen en dat beroeps de meer complexere vragen behandelen. Het is dan zowel voor de oudere, de voa als de beroeps belangrijk dat de relatie onderling zo is dat overdracht eenvoudig kan worden gedaan.

Belang van samenwerken

Door samenwerking en afstemming is het mogelijk sneller signalen en knelpunten van ouderen boven tafel te krijgen en/of het ontbreken van voorzieningen in de gemeente inzichtelijk te maken;

Door samenwerking versterken de voa en beroeps elkaar en profileren zij de functie van ouderenadviseur beter; Door samenwerking bereiken zij het gezamenlijke doel: meer ouderen worden op de juiste wijze, door de juiste persoon ondersteund.

Dat kan leiden tot beter inhoud geven aan collectieve belangenbehartiging en beleidsbeïnvloeding op basis van ervaringen uit het veld. Met als resultaat: een betere hulp- en dienstverlening aan alle ouderen met een hulpvraag.

Samenwerkingsproces

Samenwerking op het gebied van ouderenadvisering kan lokaal sterk verschillen. Iedereen geeft er zijn eigen klank en kleur aan. Die ruimte willen we ook bieden. Hieronder staan een aantal fases om tot een optimale samenwerking te komen*. De organisaties die kiezen voor samenwerking bepalen zelf op welk moment en op welke wijze ze de fases uitvoeren. Het resultaat van de ene fase leidt tot de aanzet voor de volgende fase (z.o.z.).

* Uit Vrijwilligers en beroepskrachten in ouderenadvisering, een handreiking voor samenwerken, door NIZW 2005

(Vervolg Samenwerkingsproces)

Fase 1 Initiatief tot samenwerking

Het initiatief tot samenwerking kan door verschillende partijen worden genomen: door voa's, beroeps, door gemeente of op bestuurlijk niveau. Bij het initiatief hoort een 'trekker' die het proces begeleidt en coördineert. De coördinator werkt op basis van consensus aan samenwerking.

Fase 2 Meerwaarde van samenwerking bespreken

De coördinator inventariseert de stand van zaken rondom ouderenadvisering, de behoefte aan samenwerking en de eventuele obstakels. Samen moet de meerwaarde van samenwerking duidelijk worden en concrete doelen voor samenwerking worden benoemd.

Fase 3 Bekendheid met elkaar en elkaars werk

Er volgt een uitgebreidere kennismaking met elkaar en elkaars werk. De beroeps en de voa vertellen elkaar over hun organisatie en werkzaamheden en leggen wederzijdse verwachtingen vast. Eerst ingaan op overeenkomsten in opvattingen over taken, taakverdeling en samenwerking en vervolgens ingaan op de verschillen.

Fase 4 Eensgezindheid over taken, taakafbakening, afstemming en coördinatie

Er worden in deze fase concrete afspraken gemaakt over de afstemming en coördinatie. Welke afspraken dat moeten zijn, hangt af van de lokale situatie. Er zijn diverse varianten van samenwerken mogelijk*: van 'naast elkaar'; 'deels samen' tot 'volledig gezamenlijk' werken. In een projectgroep en/of stuurgroep kunnen deelnemende partijen afspraken uitwerken.

Fase 5 Convenant

Deelnemende partijen leggen in een convenant (hiertoe opgesteld door de MOgroep en de ouderenbonden) vast waarom en hoe ze met elkaar willen samenwerken. Het convenant wordt door de besturen van beide organisaties ondertekend.

Basisafspraken

Bij samenwerking moet over een aantal aspecten altijd afspraken gemaakt worden:

- Taakverdeling
- Aanmelden van ouderen en onderlinge verwijzing
- Terugkoppeling van aanpak van signalen (vangnetfunctie, ook lokaal) en registratie
- Training/scholing van vrijwilligers en beroeps
- Begeleiding en toerusting van vrijwilligers
- Financiële vergoedingen en verzekeringen
- Klachten en conflicten
- Bewaken van privacy van ouderen en mantelzorgers

Uitgangspunten voor samenwerking

- Zorg dat er voldoende ruimte (tijd) is voor het proces van samenwerking
- Maak met elkaar duidelijk waarom samenwerking voor beide partijen maar vooral voor de oudere nuttig en noodzakelijk is
- Besteed aandacht aan de relatie tussen voa's en beroeps (teambuilding)
- Formuleer met elkaar een gezamenlijk doel. Bijvoorbeeld: herkenbaar en laagdrempelig zodat de oudere met zijn of haar vragen op de juiste plek door de juiste persoon geholpen wordt
- Heb respect en waardering voor elkaars kwaliteiten en competentie
- Maak waar nodig en mogelijk gebruik van elkaars expertise
- Maak duidelijke keuzes over de verhouding tussen voa's en beroeps en over de functie-invulling van de voa en de beroeps
- Ontwikkel een registratiesysteem dat voor zowel voa's als beroeps eenvoudig te gebruiken is en maak daarbij afspraken welke informatie algemeen is (voor beide toegankelijk) en welke informatie specifiek is (dossievorming afgestemd op de individuele oudere)
- Leg afspraken over werving, scholing, inwerken, begeleiding van voa's vast
- Maak gebruik van convenanten, handreikingen en samenwerkingsafspraken die er al zijn

* Uit Vrijwilligers en beroepskrachten in ouderenadvisering, een handreiking voor samenwerken, door NIZW 2005

Meer informatie

www.sbog.nl

info@sbog.nl

contactpersoon: Eufride Klein Rouweler (0481) 45 36 80
(informatie over de voa)

www.spectrum-gelderland.nl

e.van.dongen@spectrum-gelderland.nl

contactpersoon: Elma van Dongen tel. (026) 384 62 26
(informatie over de beroeps)